RENÉ SMEETS

Een marmermozaiek van Hugo Brouwer

Enkele maanden geleden is er in Weert, in de kerk van O.L. Vrouw van Fatima, een grote mozaiekwand gereedgekomen, die geheel de ronding van het priesterkoor beslaat. Enkele technische details zijn bij deze enorme handwerkelijke prestatie interessant om te noemen.
Het mozaiek beslaat een oppervlak van 225 m²;
het materiaal bestaat uit Italiaans marmer in kleuren van zwart over koele en warme grijzen, tot wit.
In een tijdsverloop van 3 jaar heeft de kunstenaar Hugo Brouwer uit Nuenen bij Eindhoven 400.000 stukjes marmer gekapt en ingelegd; hij heeft dit werk uitgevoerd op zijn atelier in Nuenen in een groot aantal handelbare stukken die dan geleidelijk hun plaats kregen op de grote wand van 32 meter lengte en 8 meter hoogte.
Een dergelijke grote opdracht werd hier in Nederland tot nu toe niet uitgevoerd en kon ook alleen tot stand komen door de grootse geste van de eigenaar van een wereldbekend drukkersbedrijf uit Weert. Het maecenaat van vorsten uit vroeger tijd wordt thans overgenomen door de groot-industrie!
Hugo Brouwer kende uiteraard de mozaieken van Ravenna en hij zal ze goed bekeken hebben voor hij aan zijn opdracht begon.
De glans en de Byzantijnse rijkdom die van de wanden straalt in de grote en kleine, meestal vrij-donkere, gebouwen in Ravenna, heeft hij bewust vermeden. In ons noordelijk licht en in de architectuur van deze kerk zou dit kwalijk gepast hebben.
De Romeinse mozaiekvloeren komen al dichter bij de in hem gerijpte gedachte: marmer als materiaal en niet té veel kleur in de wijdse en monumentale achtergrond die de liturgische plechtigheden luister en wijding moeten geven.
De kerk binnenkomende ervaart men dan ook, kijkende naar het koor een weldoende rust, zich nergens-op-

dringende details en een harmonisch evenwicht tussen de ingehouden en toch rijke grijs-tinten en de kompositie van het geheel.
Van korte afstand bezien is het een feest voor het oog hoe het rytme van de duizenden steentjes zich, ál naar de tekening en de grote kleurvlakken, over het oppervlak uitspreidt. Brouwer heeft terecht aan zijn werkstuk een dienende functie gegeven maar dit is dan toch een dienen in schoonheid, die aan de gewijde dienst groter glans en luister verleent. De aandacht van de gelovigen wordt niet afgeleid door een zichzelf en de kunstenaar verheerlijkend schouwspel. Brouwer heeft bescheidenheid betracht bij deze grootse en grandioze opdracht en dat kan in deze tijd niet van veel kunstenaars gezegd worden.
De foto's geven uiteraard maar een armzalig beeld van de eigenlijke kwaliteiten van dit werk. Er zijn de kwaliteiten van het artisanale vakmanschap, de moed en de volharding om een dergelijk, veel tijd en veel inspanning-vragend werkstuk te voleinden. De beschouwing van de details bewijzen dat hij zijn opdracht nergens tot een foefje of een handigheidje heeft laten afzakken; overal is merkbaar, dat er met grote liefde, met spanning en met inspanning is gewerkt tot in het allerlaatste stuk toe.
Tot aan het einde toe heeft hij gezocht om met zijn steentjes, binnen de zichzelf opgelegde beperking van kleur en vorm, een grote rijkdom, een levend rhytme en een intense spanning te bewaren. Er is daarnaast en daarboven het artistiek vakmanschap dat de strijd heeft moeten voeren tussen spektakulair, artistiek geweld, dominerend wellicht in het centrum van het vlak achter het altaar en deze opgave met haar dienend en begeleidend karakter, waarin tóch de voorstelling op zinvolle wijze een adequate expressie zou vinden. Hij heeft zijn verbeelding laten gaan in een oorspronkelijke en beeldende oplossing van het thema van de mens in het licht van de eeuwigheid.
De zee als het bindend element en als symbool van de tijd, golft door heel de voorstelling en over de gehele wand. Brouwer heeft gezocht naar een eigen en oorspronkelijke interpretatie van vele motieven en beelden uit de Schrift en hij heeft daarin een eigen expressieve kracht bereikt.

Dit enorme werkstuk vormt wel de bekroning van het veelzijdige talent van Hugo Brouwer. Hij maakt een bekwaam schilderij en evenzeer een portret met veel 'verve' en grote allure. Hij heeft grote opdrachten uitgevoerd in glas-in-lood en boetseerde tal van keramische reliefs, maakte tientallen wandschilderingen in allerlei technieken. Zijn veelzijdigheid en grote werkkracht, zijn manuele vaardigheid en zijn beeldend talent, hebben in dit mozaiek samengespeeld en zijn er harmonies en gelukkig in verweven.